

SVERIGES DEPARTEMENTSBIBLIOTEK

11 739

Sparreholms
FOLKETS HUS

1904—1954

Jubileumsskrift

UTGIVEN MED ANLEDNING AV FEMTIOÅRSJUBILEET

Eskilstuna 1954
Tidningen Folket AB

~~UMFA 61
STADSBIBLIOTEK~~

Den 28 augusti år 1904 var säkert en stor dag i Sparreholm. Det var dagen då Föreningen Folkets Hus invigde sitt nyuppförda föreningshus, ett för den tiden storslaget Folkets Hus, inrymmande en stor samlingssal, affärs- och bostadslägenheter. Bakom denna händelse låg ca 2 års oegennyttigt och uppoffrande arbete av många personer såväl inom samhället som kommunen.

Med anledning av detta 50-årsjubileum har styrelsen genom denna lilla festskrift velat återge några viktigare händelser och data ur föreningens utvecklingshistoria.

HÄNDELSER KRING STARTEN

Redan år 1902 började man så smått diskutera samhällets lokalfråga, bristen på en lämplig samlingslokal började göra sig gällande. Den lokal som fanns att tillgå var den så kallade samlingssalen vid Sparreholms Gård, som ägdes av kammarherre Emil Dickson. Salen fick för övrigt inte disponeras annat än för kyrkligt religiösa sammankomster och av sjukkassan samt nykterhetsföreningar. De nyare strömningarna på det

politiska och fackliga området började även bland Sparreholms arbetare vinna många anhängare. Bristen på en samlingssal där deras egna intressen kunde fritt få diskuteras kom givetvis under sådana omständigheter att framträda starkare, och var säkert en bidragande orsak till arbetarnas stora intresse för saken. En spirande bildningstörst började också att göra sig gällande, man önskade att genom föreläsningar och föredrag kunna få ta del av vad som rörde sig i tiden. Det var även rent samhällseliga lokalbehov som behövde få sin lösning, samhället kunde behöva få ett mejeri och en livsmedelsbutik samt en matservering. Möjligheter till nöjen och förströelse i form av teater, musik och samkväm var även saker att beakta, varför en lämplig lokal säkert skulle komma att fylla en stor uppgift i samhället.

Ja, så gick diskussionen man och man emellan. Vad som kom att utlösa dessa tankar till handling var ett friluftsmöte där en frireligiös missionär talade över sin sekts missionsverksamhet. Dessa villoläror kunde inte få förkunnas opåtalat varför socknens dåvarande pastor sammankallade till ett möte i samlingssalen vid Gården, där missionären och hans kätter i nagelfors. Då missionären önskade få försvara sig och sin lära blev han helt enkelt utkörd från mötet. Det lär vara denna händelse som skulle ha utlöst lokaldiskussionen till handling. Det var maskinisten vid Sparreholms snickerifabrik Verner Svensson, som jämte några kamrater tog initiativet till Folkets Husfrågans lösning. Genom ett upprop till allmänheten framlade de sina synpunkter på lokalfrågan i samhället och utsände samtidigt anteckningslistor för att på så vis kunna utröna det allmänna intresset.

UPPROPETS UNDERTECKNARE

De som utsände uppropet för ett Folkets Hus i Sparreholm var följande: Maskinist Verner Svensson, målarmästare Anton Karlsson, verkmästare Johan Peterson, kantor M. Krän, målare

Henning Karlsson, auktionist Ludvig Gustavsson, faktor Per Sjöström, faktor Albert Pettersson, snickare Erik Jonsson, maskinist A. J. Andersson och verkmästare August Hallberg.

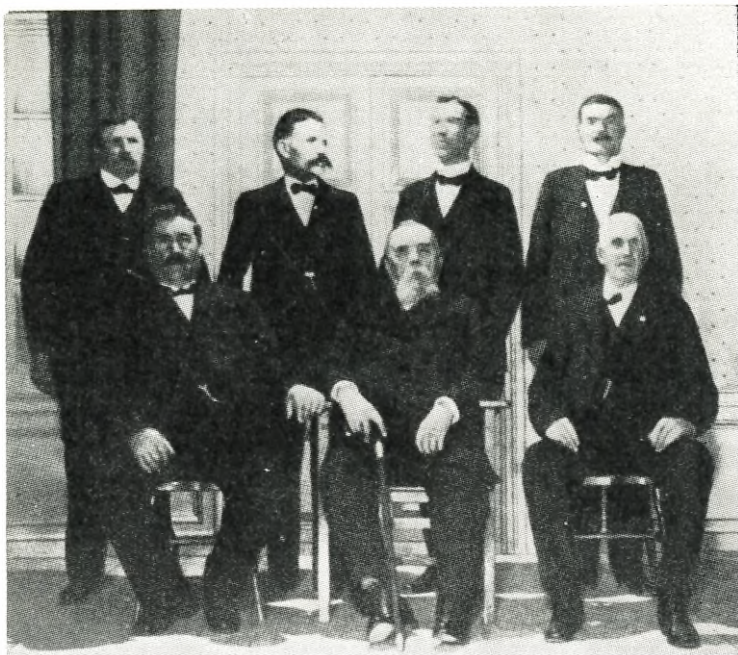
Intresset för lokalfrågans lösning visade sig så stort att initiativtagarna kallade till ett möte, varvid frågan blev grundligt diskuterad med resultat att man enades om att tillsätta en kommitté som fick i uppdrag att utsända nya teckningslistor, men denna gång skulle de vara bindande och lyda på 10 kr. per andel. Ävenså skulle kommittén införskaffa stadgar och upplysningar från andra föreningar med liknande syften. Det blev i stort sett Eskilstuna Folkets Husförening som fick tjäna som mönster för Sparreholms blivande Folkets Hus. Kommitterade lät även utarbeta ritningar och ett kostnadsförslag till föreningshus, vilket utfördes av verkmästarna Johan Pettersson och August Hallberg samt faktor Albert Pettersson.

FÖRENINGENS BILDANDE

Den 5 april 1903 hade kommitterade kommit så långt i sitt förberedande arbete att de ansåg det möjligt att lösa byggnadsfrågan. Ett möte sammankallades och hölls i snickare Erik Jonssons sal, vid vilket kommittén kunde förelägga följande resultat av sitt arbete. Andelsteckningen hade inbringat 2.920 kr. Vid en paus i förhandlingarna inbringades ytterligare 80 kr. varför föreningens startkapital utgjorde 3.000 kr. Det nu planerade bygget mötte ej heller några svårigheter, beträffande tomtfrågan, inte mindre än 6 olika förslag hade man att välja på, däribland en stor fastighet. Kommitterade förordade, vilket också vann mötets gillande, den tomt å vilket Folkets Hus nu ligger.

Det torde väl för den tiden vara ganska unikt, att ett planerat Folkets Hus bygge mötte så mycket välvilja från alla håll, och bland andelstecknarna märker man godsägare, industriägare, hantverkare och arbetare. Inte minst hjälpsam var den dåvarande disponenten för Sparreholms Ångsåg Olov Jons-

Föreningens första styrelse.

Stående fr. v. Aug. Hallberg, Anton Carlsson, M. Krän, V. Svensson,
sittande Erik Jonsson, Per Sjöström samt Ludvig Boström,
Folkets Hus byggmästare.

son, Åboö, vilken förskotterade medel och lämnade kredit å behövt byggnadsvirke tills byggnaden var färdig och banklån skulle kunna ordnas.

Vid mötet antogs stadgar för föreningen och valdes den första styrelsen, som enligt stadgarna skulle bestå av sju personer. I denna valdes: Verner Svensson, A. J. Andersson, Erik Jonsson, August Hallberg, Anton Carlsson, Malcom Krän och Per Sjöström. Till revisorer valdes Johan Pettersson och Ludvig Gustavsson. En byggnadskommitté på tre personer tillsattes även och bestod av Albert Pettersson, Johan Pettersson och August Hallberg.

Kommitterade hade som nämnts låtit utarbeta ritningar och kostnadsberäkna byggnaden som upptog en stor sal med läktare samt bostadslägenhet. Källarvåningen skulle inrymma mejerilokal, affärs- och bostadslägenhet, och enligt ett anbud från byggmästare Olsson, Valla, skulle byggnadskostnaderna belöpa sig till omkring 9.000 kr. Mötesdeltagarna godkände i princip det framlagda byggnadsförslaget, men starka betänkligheter framfördes dock mot ett så stort husbygge, och det var många som tvivlade på dess bärighet. Styrelsen, vilken fick i uppdrag att försöka genomföra byggnadsförslaget, syntes också börja att tvivla på möjligheterna att lösa frågan. Då de anbud som ytterligare infordrades höll sig omkring 9.000 kr. ansåg styrelsen det oklokt av föreningen att kasta sig i så stora skulder. Ett nytt föreningsmöte sammankallades därför den 28 juni, vid vilket styrelsen föreslog att i stället för det stora hus som beslutats byggas skulle ett mindre uppföras å tomtens nedre del, inrymmande endast en samlingsal, men med möjligheter till utbyggnad. Kostnaderna härför beräknades till ca 3.500 kr.

Det uppstod en livlig diskussion kring styrelsens nya byggnadsförslag och frågan avgjordes icke vid mötet. Det beslutades att utlysa ett nytt möte på Folkets Hustomten den 5 juli för ytterligare behandling av frågan. Vid detta möte avgjordes byggnadsfrågan definitivt. Det stora förslaget skulle genomföras och till entreprenör antogs byggmästare Ludvig Boström, Malmköping, vars anbud löd på 9.400 kr.

FOLKETS HUS INVIGNING

Den 28 augusti år 1904 kunde Sparreholms Folkets Hus invigas. Det var med berättigad stolthet som den fullsatta salen tog del av föreningens ordf., A. J. Andersson, redogörelse för husets tillkomst och dess ändamål. I samhällets centrum låg ett vackert symboliskt bevis för vad enighet och samlad styrka kan åstadkomma. Det nya huset vittnade även om, att en ny tid

*Maskinisten A. J. Andersson,
föreningens första ordf.*

höll på att bryta sig fram, en tid då solidaritet och samverkan började få göra sig gällande. Genom Folkets Hus hade ett medel för fri diskussion och upplysningsverksamhet skapats. För arbetarna låg det dock stor ekonomisk uppoffring bakom, ty intresset var större än de ekonomiska möjligheterna, om man betänker att timlönen höll sig omkring 18 öre.

DE EKONOMISKA PROBLEMEN

Med byggnadsfrågans lösning var dock inte alla problem lösta, den ekonomiska frågan var säkert inte den minst bekymmersamma för föreningen och särskilt för dess styrelse. Den 18 dec. 1904 hölls ett extra möte vid vilket styrelsen redogjorde för den ekonomiska ställningen och framlade även en driftkalkyl.

Byggnadskostnaderna hade uppgått till nära 10.000 kr, och nämnda summa skulle upplånas. Affärs- och bostadslägenhe-

terna hade uthyrts till herr Hilmer Nilsson från Mulltorp i Östergötland för en hyra av 500 kr. om året. En mindre del av källarvåningen disponerades av föreningen till mejerirörelse, som drevs i egen regi, och beräknades denna hyra till 150 kr. Av den allmänna salen beräknade man få en inkomst av 350 kr., summa 1.000 kr.

Någon vinst på föreningens mejerirörelse hade styrelsen inte vågat beräkna då erfarenheterna ännu voro för små och skulle det eventuellt uppstå överskott, så borde detta i första hand användas till avbetalning av mejeriets inventarier och dessutom kunde ju mejeriets föreståndare Per Sjöström erhålla någon ersättning för sitt arbete. För övrigt utfördes allt arbete gratis av styrelsen eller föreningsmedlemmar; alla arbetade för den goda saken.

Herr Nilsson skulle bedriva kött- och livsmedelsaffär men fick även monopol på all servering av mat, kaffe och läskedrycker inom föreningens område. Denna bestämmelse mötte dock starkt motstånd av representanter för föreningarna.

Vid mötet diskuterades också möjligheterna av att utvidga mejerirörelsen till även annan försäljning genom att bilda en kooperativ affär. Frågan inleddes av en styrelseledamot och en livlig debatt uppstod, varvid särskilt framhölls den stora nytta föreningens mejeri gjort för samhället. Man beräknade den ekonomiska vinsten för samhällsborna till 15 kr. om dagen mot förhållandena som var före mejerirörelsens tillkomst. Det stannade dock vid att föreningen skulle nöja sig med mejerirörelsen, vilken även den visade sig komma att medföra stora svårigheter i framtiden.

Genom ett uppoffrande arbete av styrelsen och många medlemmar gick föreningen framåt. 1904 års berättelse uppvisade följande siffror: Medlemsantalet uppgick till 126 st., andelarernas antal var 294 och andelskapitalet utgjorde 2.940 kr. Föreningens tillgångar uppgick till 14.058:59, därav fastigheten 13.087:57. Årets vinst utgjorde kr. 805:90.

BALANSRÄKNING

per den 31 dec. 1904.

Tillgångar:

Kassa	395: 02
Södermanlands Ensk. Bank	12: 64
Mejeriets konto	90: —
Fastighetens konto	13.087: 57
Inventariers konto	473: 36
Kronor	14.058: 59

Skulder:

AB Sparreholms Ångsåg	6.041: 46
Carl Lennmalm, Sparreholm	1.523: 83
Sparreholms Snickerifabrik	1.679: 44
Edeby Gård	588: 70
Kullberg & Co	153: 92
Andelars konto	2.940: —
Kapitalkonto	1.131: 24
Kronor	14.058: 59

De närmaste följande åren visade även relativt goda resultat. År 1905 hade man en vist av 1.588: 44 och utdelades 5 % till andelsägarna. 1906 uppgick vinsten till 1.095: 73, varav mejeriets vinst utgjorde 627: 45 och utdelades till andelsägarna 10 %.

1906 års årsmöte fick medlemmarna taga ställning till både många och ingående förslag beträffande stadgar och skötsel av föreningens verksamhet och diskuterades det med liv och lust från kl. 3 em. till kl. 12 på natten.

Från en medlem förelåg förslag om att begränsa andelsförsäljningen till endast personer som förut var andelsägare. Vi-

dare föreslog samma person att endast föreningar som inregistrerats hos länsstyrelsen skulle kunna vinna medlemskap i Folkets Husföreningen. Det första förslaget torde väl föreståvats av de första årens goda resultat och det senare kunde nog betraktas som en liten attack mot den spirande fackliga och politiska rörelsen. Men sådana förslag vann inte någon ankläng hos mötet.

Föreningens ombud vid mötet gick till storms mot det Nilssonska serveringsmonopolet, som ansågs hämma deras verksamhet och möjligheter till inkomster vid fester och basarer. Styrelsen fick också i uppdrag att försöka träffa en uppgörelse med Nilsson i detta fall.

1908 inkom styrelsen med förslag till årsmötet att utbygga mejeriet samt anskaffa bättre mejerimaskiner och en ångmaskin för driften. Utvecklingen syntes gå mot större omsättning för mejeriet och var föreningen därför tvungen att se till att resurserna ökades i samma grad.

Kostnaderna för ombyggnaden och de nya maskinerna belöpte sig till 3.000 kr., men då utfördes allt installationsarbete med maskinutrustningen kostnadsfritt av styrelsen. Detta arbete utfördes i huvudsak av Verner Svensson och Aug. Hallberg. Alla reparationer och dylikt fick också utföras gratis för att omkostnaderna skulle hållas nere, varför man kan förstå att det inte var något lätt arbete att sitta i Folkets Husstyrelsen på den tiden. Medlemmarna såg också till att de fick arbetet billigt utfört. Driften hade ju kommit så långt att den av styrelsens ledamöter som fungerade som mejeriföreståndare hade en blygsam betalning, vilken utgick med 75 öre om dagen, och då föreståndaren, i detta fall Per Sjöström, önskade förbättra denna lön med att erhålla mejeriprodukterna för hushov till inköpspris sade mötet ifrån, med påföljd att ny föreståndare fick lov att väljas, då Sjöström sade upp sin anställning och utsågs efter honom Ludvig Gustavsson. Det var för övrigt Gustavsson som förhandlat och skaffat mejeriets mjölk-

Föreningens nuvarande styrelse.

Fr. v.: Emil Karlsson, sek., Josef Gustafsson, kassör, Nils Andersson, ordf., Axel Andersson och Nils Höglund.

leverantörer, då han som auktionist hade de bästa förbindelserna med mjölkproducenterna.

1909 kom ett kraftigt och oväntat bakslag för föreningen. Verksamheten hade lämnat en förlust å 1.938: 74 och det var mejeriet som stort sett svarade för denna eller 1.883: 42.

Årsmötet som hölls den 27 febr. 1910 blev stormigt. Styrelsen förklarade förlusten på följande sätt. Inköpspriset på mjölken höjdes under 1908 men ej utförsäljningspriset, vilket inte höjdes förrän i aug. 1909. Genom att handskummad mjölk tillhandahölls kom fetthalten att bli för stor mot i andra mejerier, och folket i Sparreholm hade även en inrotad vana, att de skulle ha påtår vid inköpen, som medförde att mycket mjölk fick mätas bort, varför förlusten uppstod på hemmaförsäljningen av mejeriets produkter, och flera besvärigheter tillkom, varvid kan nämnas en, att vattnet fick lov att köras fram då brunnen hade sinat.

Genom mejeriets förluster kom givetvis hela föreningen i en svår situation, medlemmarna gick hårt åt styrelsen för att få klarhet i hur förhållandena kunnat kasta om så mycket, och den förklaring som av styrelsen lämnats tycktes inte accepteras av medlemmarna. Det uppdrogs därför till den kommande ledningen att grundligt undersöka saken och komma med förslag för den fortsatta verksamheten.

Vid styrelsevalet avsåg sig föreningens ordf. och mejeriföreståndare Ludvig Gustavsson uppdraget, trots att ett år kvarstod av mandattiden. Föreningen hade även kommit i en viss beroendeställning till honom då han genom att förskotttera mjölklikviderna till leverantörerna hade en fordran på föreningen, som i mars månad uppgick till ca 3.000 kr. från vilken dock skulle avdragas omkring 500 kr. som Gustavsson mottagit från Arla mejeri för grädde. Dessa ekonomiska transaktioner tycktes inte styrelsen haft en aning om och att mejeriet fortsatt att gå med stora förluster hade de heller inte vetat då de litat på föreståndarens duglighet att sköta det hela. Sty-

relsen fick också sin ansvarsfrihet upphävd vid ett senare möte under året.

Den 10 april framlade vid ett extra möte i mejerifrågan styrelsen ett uttalande och förslag till frågans lösning. Det poängterades den stora nytta som föreningen gjort genom att kontrollera mjölkförsäljningen i samhället, och det var även med stor ovillighet de ville föreslå att föreningen skulle avhända sig denna rörelse. Utan att styrelsen ville ingå på den stora förlust som uppstått under föregående år framhölls, att de stora affärstransaktioner den utvidgade mejerirörelsen medfört och den stora skuld som föreningen hade, stora risker förelåg för hela Folkets Husföretaget, varför styrelsen ansåg det bäst att försöka uthyra mejeriet på sådana villkor att lokalen blev räntebärande. Som lämplig övertagare av mejeriet ansågs konsumtionsföreningen vara.

Konsumtionsföreningen kom dock aldrig att övertaga mejeriet utan anställdes K. A. Apelqvist som helt avlönad föreståndare med en lön på 600 kr. om året. Förlusterna å mejeriet höll sig den första delen av år 1910 till omkring 27 kr. dagligen, och denna förlust lyckades man dock pressa ner till ca 5 kr. de sista 5 månaderna.

En fråga om hur skulderna till förre föreståndaren skulle kunna ordnas var under hela 1910 en svår nöt att knäcka. Föreningens ekonomiska ställning var sådan att nya lån svårligen kunde erhållas, skulderna översteg tillgångarna med ca 800 kr. Gustavsson var villig att taga inteckning eller revers på skulden, men man var av någon anledning rädd för att inlåta sig på detta, och man önskade få en annan form för lånets avbetalning, vilket också till sist kom till stånd. Att svårigheterna var stora förstår man, då styrelsen vid ett extra möte, som hölls den 18 sept. 1910, framhöll att föreningsmedlemmarna borde taga i övervägande om inte föreningen skulle träda i likvidation. Genom överenskommelsen som senare träffades med Gustavsson om återbetalningen av hans fordran, kunde dock för-

eningen bestå, men mejeriet utarrenderades till mejerinnan fru Hanna Johansson den 1 april 1911.

Under den kristid som första världskriget skapade övertogs mejeriet av kommunen genom den då tillkomna Livsmedelsnämnden, som senare överlät detsamma till mejeristen Gustaf Lindqvist. Från 1927 övertogs rörelsen av Mjölkcentralen som för närvarande endast bedriver mjölkförsäljning i föreningens lokaler och har en del uthyrd till kortvaruaffär.

DE POLITISKA MOTSÄTTNINGARNA AVSPEGLAR SIG

Förutom de ekonomiska svårigheterna som började uppstå omkring 1909 kunde även märkas vissa politiska motsättningar, det syntes vara den röda flaggan som inte blev fullständigt uppskattad. Vid årsmötet 1910 kom det också till en skarp diskussion om vilken flagga som fick hissas på Folkets Hus, och flera personer ville förbjuda annan flagga än den svenska. En kompromiss slöts dock genom att besluta att två flaggstänger skulle uppsättas, och vid flaggning skulle alltid den svenska flaggan vara hissad. Beslutet genomfördes aldrig. På förslag av styrelsen beslutades det vid ett senare möte, att den föreningen som hyrde lokalen skulle ha rätt att hissa sin flagga, men det skulle alltid anmälas till föreningens värdar.

Ett förslag från religiöst håll om att alla andra möten än religiösa skulle förbjudas då gudstjänst hölls i socknens kyrka avvisades även. Förutom det, att stadgarna förbjöd ett sådant beslut, påvisades från styrelsen att Folkets Hus hade tillkommit för att alla skulle ha möjligheter utöva sin verksamhet.

Som synes så var man inte enig om allt inom föreningen och det kunde inte undvikas att de politiska lidelserna ibland kom i svallning, och enligt vad som gamla medlemmar berättar, så uppsades t. o. m. andelarna av vissa personer, vilka inte riktigt kunde gilla allt för stora friheter.

NYTT AFFÄRS- OCH BOSTADSHUS

Från Sparreholms konsumtionsförening inkom 1911 en framställning till Folkets Hus att på deras tomt få bygga en affärsfastighet, då konsums lokaler voro för små och dessutom dåliga. Denna framställning resulterade i överenskommelse att Folkets Hus byggde affärsfastigheten mot villkor att konsumtionsföreningen lämnade ett lån å 2.000 kronor och tecknade andelar i Folkets Hus för 500 kronor. Som hyra skulle konsumtionsföreningen betala 600 kronor per år för nedre våningen samt magasinslokaler. Övre våningen skulle upptaga 3 bostadslägenheter om rum och kök vardera.

Emot denna nybyggnad rådde starka betänkligheter då föreningens ekonomi visserligen förbättrats men fortfarande var ganska svag. Byggmästare C. A. Gustafsson, Malmköping, som deltog i årsmötet 1912, övertygade medlemmarna att ingen risk förelåg och beslut om nybyggnad fastställdes. Byggmästare Gustafsson antogs till entreprenör och huset uppfördes under 1912. Kostnaden belöpte sig till 10.000 kronor.

Konsumtionsföreningen inflyttade på hösten 1912 och fortsatte sin affärsverksamhet i fastigheten till 1932 då konsum byggde egen fastighet. Efter konsums avflyttning företogs vissa omändringar och lokalerna uthyrdes till skoaffär samt kafé och matservering. Under tiden 1942—1946 voro lokalerna enbart disponerade för kafé och matservering som av innehavaren uppsades att upphöra 1946.

I anledning av denna uppsägning gjordes omfattande undersökningar huruvida samma rörelse i fortsättningen kunde komma till stånd, då behovet av kafé och matservering ansågs vara mycket stort. Det visade sig emellertid vara omöjligt att intressera sådan hyresgäst för denna rörelse att någon säkerhet för ombyggnad av lokalerna med därav föranledda kostnader kunde erhållas. Samtidigt anmälde sig Konsumtionsföreningen ånyo som spekulant för öppnandet av manufakturaffär och skobutik. Det lyckades att träffa en för båda parterna fördelaktig uppgö-

relse varigenom lokalerna blevo föremål för modernisering och uppsnygning så att affären nu är verkligt tilltalande och fyller ett stort behov för orten. Även denna åtgärd av Folkets Hus har bidragit till att föreningen fyller väl sin uppgift att bereda tillgång till samlingslokaler för sammanträden åt föreningar och enskilda.

EGEN BIOGRAFRÖRELSE STARTAS

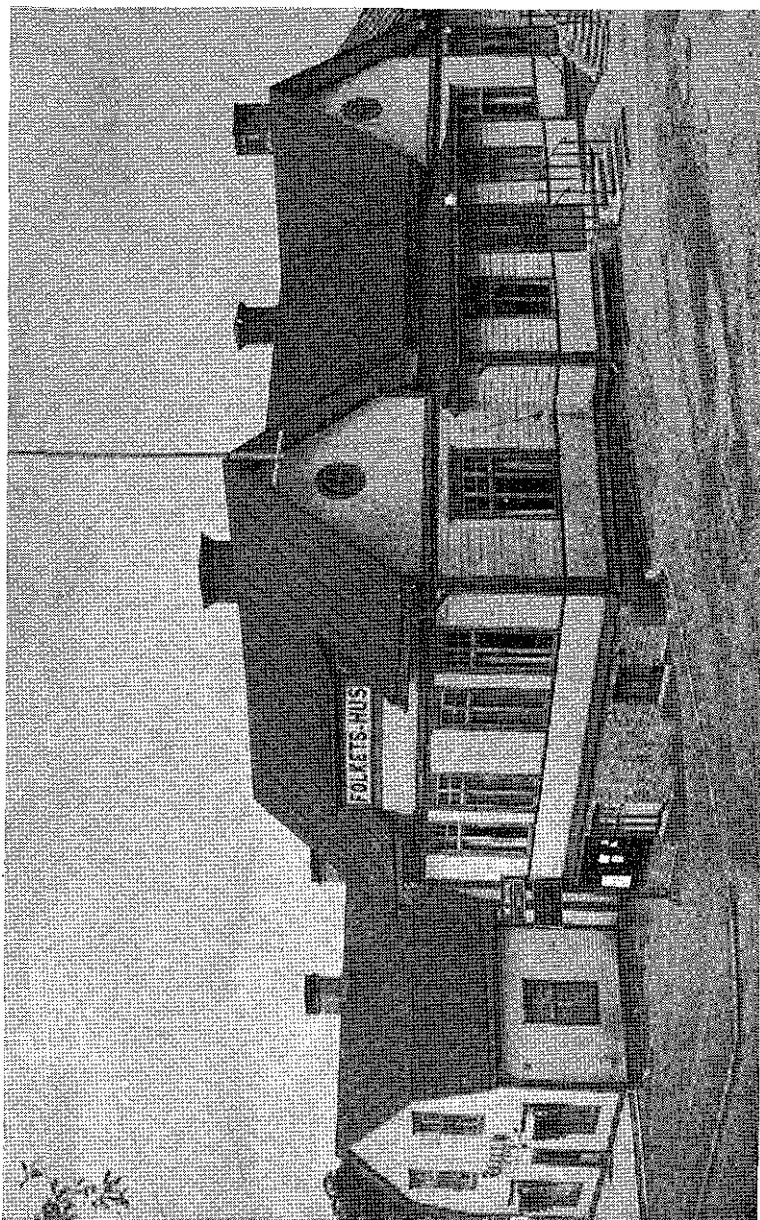
Genom Sörmlandsbiografens ägares fränfalle 1925 blev filmförevisning i egen regi åter aktuell sedan den några år legat under styrelsens utredning. En fast biografanläggning för en kostnad av 2.000 kr. inköptes, och från hösten 1925 drevs biografen av föreningen, en åtgärd som visade sig ur ekonomisk synpunkt vara den mest lyckliga och som bidragit till föreningens goda ekonomiska ställning och till de låga hyror som tillämpas för uthyrning av lokalerna till organisationer i samhället till nytta och nöje för föreningslivet.

1931 anlades den första ljudfilmsanläggningen och drog en kostnad av 7.115 kr. Ljudfilmen var ju då relativt ung varför detta steg ansågs ganska djärvt, men det visade sig, att det var lyckligt och förutseende.

I övrigt har föreningen sökt följa med på det filmtekniska området och samtidigt gjort ansträngningar för att bjuda publiken det bästa i filmväg.

FOLKETS HUS TILLBYGGNAD

Folkets Hus om- eller tillbyggnad hade sedan 1930 varit aktuell. Vid årsmötet väcktes förslag av C. H. Dahlström att utreda möjligheterna för en tillbyggnad och modernisering av lokalen som började vara både för liten och inte motsvara tidens fordringar. Styrelsen fick också i uppdrag att påbörja dessa utredningar. Vid 1933 års årsmöte förelåg ett ombygg-

Föreningens fastigheter.

nadsförslag utarbetat och ritat av arkitekt André, Stockholm. Förslaget belöpte sig fullt färdigt till 50.000 kr. Detta förslag ansågs dock för storslaget varför styrelsen fick i uppdrag att göra nya utredningar.

1934 förelåg ett tillbyggnadsförslag ritat av arkitekten i kungliga byggnadsstyrelsen Ake Tengelin, vars kostnader skulle belöpa sig till ca 13.500 kr. och tillstyrktes av styrelsen. Med denna ombyggnad skulle stora salens sittplatser utökas från 175 till ca 231 fasta sittplatser och en del andra förbättringar. Förslaget godkändes av mötet och genomfördes under samma år.

SLUTORD

När föreningen Folkets Hus i Sparreholm nu firar sitt 50-årsjubileum kan den med största tillfredsställelse se tillbaka på sin utveckling. Den centralpunkt i samhället som den från första stund kom att intaga har den sedan dess alltjämt behållit. Dess verksamhet har präglats av en jämn och stabil utveckling och dess ekonomi har stadigt förbättrats. Föreningens ledning genom åren har präglats av framsynthet och oegennyttigt arbete till föreningens fromma. Den har lyckats uppfylla de förhoppningar som utgjorde drivfjädern vid starten för Folkets Hus, att åstadkomma en samlingslokal för de behov som förelåg för föreningar och enskilda. Att detta lyckats till en billig avgift framgår av uppgifterna vid de olika tillfällen då andra föreningars representanter klagat på hyran och erhållit ledningens uppgifter om samma kostnader vid närstående och liknande platser på annat håll. Starka krav på föreningen har förekommit om övertagande av Folkets Parkrörelsen, men dessa framställningar ha icke föranlett Folkets Husledningen att engagera föreningen på sätt som kunnat försvåra dess huvuduppgift.

Vad Folkets Hus i Sparreholm betytt i andligt och kulturellt avseende för samhället och kommunen kan svårigen värdesätas eller beskrivas, men en granskning av föreningens uthyr-

nings journaler genom tiderna visar tillfullo, att behovet förelåg och att Folkets Hus har fyllt sin uppgift.

Folkets Hus är en symbol för den fria överläggningen och diskussionen. Under dess 50-åriga tillvaro har tider förekommit då denna symbol ute i världen inte stått högt i kurs, men för vår del har föreningens verksamhet alltid gått under de mest gynnsamma förhållanden. Det torde inte vara oriktigt att avsluta dessa anteckningar ur föreningens historia med den förhoppningen att arbetet i fortsättningen får ske under samma fria och demokratiska förhållanden.

STYRELSELEDAMÖTER 1903—1953

1927 minskades ledamöterna till 5.

Verner Svensson	1903—1913
A. J. Andersson	1903—1906
Erik Jonsson	1903—1910
Aug. Hallberg	1903—1905
Anton Carlsson	1903—1905
Malcom Krän	1903—1905
Per Sjöström	1903—1905
K. Apelqvist	1906—1914
Aug. Käll	1906—1911, 1921—1933
Henning Karlsson	1906—1908
Ludvig Gustavsson	1906—1909
Carl Jakobsson	1907—1909, 1915—1920
Konrad Eriksson	1909—1910
Carl H. Dahlström	1910—1915
Ferdinand Nordmark	1910
O. Wermelin	1911—1914
Axel Lindkvist	1911—1914
Ivar Pettersson	1911—1914
A. G. Classon	1912
Alvar Jansson	1913—1919
Einar Nilsson	1913
C. A. Varlden	1914—1915
Sven Gustavsson	1915—1916, 1921
A. G. Eriksson	1915—1920, 1924—1939
Gustav Lindkvist	1915
Albin Eriksson	1916—1917
Julius Stolt	1916
Emanuel Andersson	1916—1917
Karl Håkansson	1917—1920
Erik Håkansson	1917—1922, 1934—1952
K. A. Andersson	1918—1920
Sven Frid	1918
J. H. Norén	1920—1938
Josef Gustavsson	1921—nuvarande
Karl Wakander	1921—1922
C. J. Karlsson	1921—1923
Erik Svensson	1921—1926
Hjalmar Sandberg	1923

Oskar Eriksson	1923—1926
Folke Norén	1924—1926
Eskil Almqvist	1926—1933
Oskar Peterson	1934—1943
C. A. Pettersson	1939—1946
Harald Nilsson	1940—1952
Knut Dahlström	1944—1947
Evert Lindqvist	1947—1952
Nils Andersson	1948—nuvarande
Nils Höglund	1953—nuvarande
Emil Karlsson	1953—nuvarande
Axel Andersson	1953—nuvarande

REVISORER 1903—1953

Johan Pettersson	1903—1910
Ludvig Gustavsson	1903—1905
Albert Pettersson	1904
P. Schenström	1905
Alfr. Eriksson	1906
Erik Engström	1906—1907
Malcom Krän	1907—1909, 1911—1920
H. Almgren	1908—1909
John Andersson	1910—1920
K. A. Lundström	1910
Erik Jonsson	1911
F. Nordmark	1912—1920
O. Breij	1921—1948
R. Dahlberg	1921—1925
Sven Frid	1921—1934
K. Apelqvist	1926
Erik Håkansson	1927—1929
Martin Andersson	1930—1934
Harald Nilsson	1935—1939
David Frendin	1935
August Käll	1940—1946
John Lindkvist	1942—1950
J. H. Norén	1947
A. G. Eriksson	1948—nuvarande
Sven Frid	1949—1950
Gust. Karlsson	1951—nuvarande
Nils Lindqvist	1951—nuvarande

BALANSRÄKNING

per den 31 dec. 1953

Tillgångar:

Kassa		75: 13
Främmande andelar		1.826: 04
Statens försvarsobligationer		1.000: —
Sparkasseräkning		8.374: 20
Fastigheter: Folkets Hus	21.981: 85	
Affärshuset	18.302: 15	40.284: —
Inventarier		1: —
		<hr/>
	Kronor	51.560: 37

Skulder:

Andelsägarna	22.607: 36	
Reservfonden	10.058: 30	
Kapitalfonden	6.648: 96	39.314: 62
Diverse personer		1.925: 31
Gymnastikhusfonden		940: 10
Inteckningslån		6.000: —
Årets vinst		3.380: 34
		<hr/>
	Kronor	51.560: 37